

کوبا در محاصره و خطر حمله‌ی نظامی امریکا

کامران نیری

صف خرید نان در هاوانا، ۱۳ مارس ۲۰۲۶، عکس: Ramon Espinosa/AP

در روزهای اخیر، دولت آمریکا تهدیدات خطرناکی علیه کوبا را آغاز کرده است. دو هفته پیش دادستانی دولت فدرال^۱ اعلام جرمی علیه رائل کاسترو رهبر تاریخی انقلاب کوبا و پنج نفر دیگر در دادگاه منطقه‌ی جنوب فلوریدا ثبت کرد. اتهام عمده در این اعلام جرم اتخاذ و اجرای تصمیم در سرنگون کردن سه هواپیماهای متعلق به گروهی به نام «برادران برای نجات» در ۲۴ فوریه ۱۹۹۶ اعلام شده است. این هواپیماها در آن مقطع برای مدتی بر فراز کوبا پرواز می‌کردند و به‌منظور تشویق مردم کوبا در سرنگونی رژیم آن کشور اعلامیه پخش می‌کردند^۲

تقاضای کوبایی‌ها برای مهاجرت به آمریکا همیشه از عرضه‌ی ویزای مهاجرت بسیار بیشتر بوده است. در نتیجه یکی از مشکلات کوبا مهاجرت غیر قانونی از طریق تنگه‌ی فلوریدا حد فاصل بین اقیانوس آتلانتیک و خلیج مکزیک، توسط قایق‌های خود ساخته بوده است.

«برادران برای نجات» در ماه مه ۱۹۹۱ توسط تعدادی از خلبانان کوبایی مهاجر به آمریکا تشکیل شد. هدف اولیه‌ی آن کمک به کوبایی‌هایی بود که با قایق از کوبا به فلوریدا می‌رفتند و اکثر جانشان در خطر بود. اما هوزه باسولتو^۳ بنیان‌گذار گروه عضو سازمان جاسوسی سیا بود و این گروه به تدریج برای براندازی انقلاب ۱۹۵۹ کوبا فعالیت می‌کرد و از جمله‌ی این فعالیت‌ها پخش اعلامیه‌های ضد دولتی در کوبا بوده است. (روبلس، ۲۰ مه ۲۰۲۶) دولت کوبا قبل از هدف قرار دادن هواپیماهای «برادران برای نجات» بارها به دولت آمریکا شکایت کرده بود که شهروندان‌اش از خاک آمریکا برای مداخله‌ی خصمانه علیه دولت کوبا به این پروازها ادامه می‌دهند. جلسات مذاکره‌ی متعددی نیز بین دیپلمات‌های دو کشور برگزار شد با این حال^۴ به این پروازهای غیرقانونی خاتمه نداد.

تشدید سیاست‌های ضد کوبایی ترامپ پس از موفقیت او در کمپین امپریالیستی علیه حکومت نیکولاس مادورو در ونزوئلا که به ربودن او و همسرش سیلیا فلورس در ۳ ژانویه امسال و جایگزینی او با معاونت رئیس‌جمهور دلسی رودریگز انجامید. در این عملیات ۲۳ نفر از محافظان مادورو و ۳۲ نفر محافظ کوبایی او کشته شدند. اگر چه رودریگز^۴ این اقدام را محکوم کرد و خواهان رهایی مادورو و فلورس شد اما از نظر سیاسی او و رهبری حزب متحد سوسیالیست^۵ دورنمای سوسیالیستی را به کنار

گذاشتند و مقامات ارشد در سیزده وزارت‌خانه از ۳۲ وزارت خانه را که عمدتاً از ارتش بودند جایگزین شدند. ترامپ از همان روز اول بعد از ربودن مادرو هدف اصلی خود را که کنترل منابع و صنعت نفت ونزوئلا بود اعلام کرد. ونزوئلا با ۳۰۳ میلیارد بشکه نفت بزرگ‌ترین ذخایر شناخته‌شده‌ی نفت در دنیا را دارد. نفت در ونزوئلا در اواخر قرن نوزدهم کشف شد اما استخراج آن از سال ۱۹۲۲ توسط شرکت‌های آمریکایی و اروپایی شروع شد. در سال ۱۹۷۶ ونزوئلا صنعت نفت را ملی کرد. در ۲۹ ژانویه رودریگز با همکاری پارلمان که در آن حزب متحد سوسیالیست اکثریت دارد قانون خصوصی کردن تولید و فروش نفت را وضع کرد. همزمان آمریکا تحریم‌ها بر صنعت نفت ونزوئلا را لغو کرد و به شرکت‌های نفتی آمریکایی پروانه‌ی تجارت نفت با ونزوئلا را صادر کرد. به گفته‌ی کریس رایت وزیر صنعت انرژی در آمریکا که در ماه فوریه از ونزوئلا دیدار کرد فروش نفت ونزوئلا تا یک میلیارد دلار بعد از ربودن مادورو رسیده بود و انتظار می‌رود پنج میلیارد دلار دیگر در ماه‌های آینده به‌فروش برسد.

اقدامات آمریکا علیه کوبا بعد از ربودن مادورا

روز بعد از ربودن مادورا از ونزوئلا، ترامپ طی سخنانی گفت که کوبا نیز «دردسر» است و «بهتر است تا دیر نشده» با او «معامله» بکند. میگل دیاس کنئل رئیس‌جمهور کوبا در پاسخ گفت کسانی که همه چیز حتی زندگی انسان‌ها را به تجارت تبدیل می‌کنند فاقد اعتبار اخلاقی هستند که از کوبا انتقاد کنند.

ترامپ با اعلام وضع اضطراری استفاده از قدرت ریاست جمهوری اعلام کرد که واردات هر کشوری که به کوبا نفت بفروشد و یا نفت بدهد مورد تعرفه قرار می‌گیرد (روبلس ۳۰ ژانویه ۲۰۲۶). در ۲۷ فوریه یک روز قبل از شروع جنگ علیه ایران ترامپ ضمن سخنانش گفت که او «کوبا را به طریق دوستانه تصاحب خواهد کرد»: (کلی ۲۷ فوریه ۲۰۲۶)

بحران ناشی از منع صدور نفت به کوبا

بلوکه کردن واردات نفتی به کوبا به سرعت به بحرانی همه‌جانبه تبدیل شد. به گفته‌ی نیویورک تایمز این وضع بعد از بلوکه کردن کوبا در بحران موشکی ۱۹۶۲ بی نظیر بوده است.

بنا به اعلام دفتر حقوق بشر سازمان ملل بلوکه کردن نفت به کوبا باعث کمبود شدید سوخت شده و میزان عرضه‌ی غذا و سیستم آبی کشور و بیمارستان‌ها را تهدید می‌کند. بنا به گزارش برنامه‌ی غذای جهانی سازمان ملل^۷ همراه با طوفان ملیسا^۸ کمبود سوخت به برداشت محصول در کشاورزی لطمه زده است. دولت کوبا مجبور شد تا مدارس، دانشگاه‌ها، و برخی از خدمات حمل‌ونقل را تعطیل کند. به دلیل کمبود سوخت برای وسایل نقلیه، زباله در محلات هاوانا انباشت شده که بیماری زا است. برق در همه‌ی شهرها جیره‌بندی شده و در برخی موارد تنها دو تا چهار ساعت در روز برق وجود دارد.

در ۱۳ مارس ۲۰۲۶ دیاس کنثل تأیید کرد که کوبا در مذاکره با آمریکا است. (دوران ۱۳ مارس ۲۰۲۶) البته مردم کوبا و سایر کشورهای جهان چیزی در مورد این مذاکرات نمی‌دانستند. در اواخر ماه مارس گزارش‌هایی در مورد این مذاکرات مخفی منتشر شد که گویا هدف ترامپ جایگزین کردن دیاس کنثل است (کوتو ۲۴ مارس ۲۰۲۶). او با پیشنهاد رائل کاسترو در ۱۹ آوریل ۲۰۱۸ توسط انجمن ملی به ریاست جمهوری انتخاب شد و با پیشنهاد او در کنگره‌ی حزب در ۱۶ آوریل ۲۰۲۱ به مقام دبیر اول حزب کمونیست ارتقا پیدا کرد. قبل از او رائل کاسترو هر دو مقام را در اختیار داشت.

در ۹ آوریل کنثل گفت که استعفا نخواهد داد و در گردهمایی دیگری بر این امر پافشاری کرد.

حتی پیش از این که هیئت‌هایی از دولت‌های دو کشور به‌طور رسمی اما مخفی ملاقات کنند نماینده‌هایی از ترامپ با روریگو کاسترو^۹ نوه‌ی رائل کاسترو ملاقات‌های مخفی داشتند. گویا در این مذاکرات ترامپ خواهان آزادی «زندانیان سیاسی» شده بود.

کوبا در محاصره و خطر حمله‌ی نظامی آمریکا

در ۲۳ آوریل طی مصاحبه‌ای، ارنستو سوبرون گوسمن سفیر کوبا در سازمان ملل گفت که مسایل داخلی کوبا از جمله کسانی که حبس هستند مورد مذاکره با آمریکا نخواهند بود.

در ۲۸ آوریل سناتورهای جمهوری خواه که در اکثریت هستند جلوی طرح لایحه‌ای توسط سناتورهای دموکرات در زمینه‌ی بلوکه کردن نفت به مقصد کوبا را گرفتند. هم‌زمان از یک سو ترامپ کوبا را به اقدام نظامی تهدید می‌کرد و از سوی دیگر مقامات در کابینه‌ی او مدعی بودند که ده‌ها میلیون دلار کمک بشردوستانه همراه با دو سال استفاده‌ی مجانی از استارلینک برای مردم کوبا پیشنهاد می‌کنند. در گذشته بارها همین نوع پیشنهادها توسط دولت آمریکا به کوبا داده شده است. از یک سو با تحریم‌ها و بلوکه کردن‌ها سعی در ضربه زدن به اقتصاد کوبا و زندگی روزمره‌ی مردم داشته‌اند و از سوی دیگر پیشنهاد «کمک‌های بشردوستانه» به این شرط که آنها مستقیماً در توزیع کمک‌ها عمل کنند و دولت کوبا را دور بزنند! البته دولت کوبا هرگز این‌گونه «کمک‌ها» را نپذیرفته است.

در ۱۴ ماه مه جان رتکلیف، رئیس سازمان سیا، به کوبا رفت تا «پیامی» را به دولت کوبا برساند؛ گزارش شده است که هواپیماهای جاسوسی آمریکا پروازهای خود را در اطراف کوبا افزایش داده‌اند.

طبق گفته‌ی مقامات «ناشناس» در سیا که در مطبوعات آمریکا نقل شده است، دولت دونالد ترامپ تنها در صورتی «به طور جدی وارد گفت‌وگو خواهد شد» که هاوانا «تغییرات بنیادی» انجام دهد.

در عمل آمریکا امکان اقدام نظامی را بیشتر کرده است. در ۱۷ مه، گزارشی اکسیوس منتشر کرد که در آن ادعا شده است که کوبا حدود ۳۰۰ پهپاد نظامی از ایران و روسیه دریافت کرده است و قصد استفاده از آنها برای حمله به «پایگاه آمریکا در گوانتانامو، کشتی‌های نظامی آمریکا و احتمالاً کی وست، فلوریدا» را دارد!

در این مورد برونو رودریگز، وزیر امور خارجه‌ی کوبا گفت: «بدون هیچ بهانه‌ی مشروعی، دولت آمریکا روزبه‌روز پرونده‌ای جعلی برای توجیه جنگ اقتصادی بی‌رحمانه اش علیه مردم کوبا و در نهایت تجاوز نظامی می‌سازد.» «رسانه‌های خاصی به نفع آن‌ها می‌نویسند، تهمت‌ها را ترویج می‌کنند.»

دولت کوبا پس از دیدار با رتکلیف بیانیه‌ای صادر کرد و گفت کوبا «تهدیدی برای امنیت ملی آمریکا نیست و هیچ دلیل موجهی برای قرار دادن آن در فهرست کشورهای که ظاهراً از تروریسم حمایت می‌کنند وجود ندارد.»

دولت کوبا بار دیگر اعلام کرد که کوبا «میزبان سازمان های تروریستی یا افراطی نیست، از آنها حمایت و تأمین مالی نمی‌کند و اجازه نمی‌دهد هیچ پایگاه نظامی یا اطلاعاتی خارجی در قلمرو آن وجود داشته باشد.» این کشور «هرگز از هیچ اقدام خصمانه‌ای علیه ایالات متحده حمایت نکرده و به آن اجازه نخواهد داد.»

نیاز به همبستگی جهانی با کوبا

چنان که پیش‌تر تأکید کرده بودم «کوبای بحران‌زده‌ی کنونی شباهتی با جامعه‌ای در حال گذار به سوسیالیسم ندارد و بیشتر شبیه یک کشور پیرامونی است که از سوی امپریالیسم تحت محاصره‌ی اقتصادی و تهدید است. نظام تک‌حزبی آن که تحت سلطه‌ی ایدئولوژی استالینیستی است، امکان ایجاد دموکراسی سوسیالیستی و یک گفت‌وگو دموکراتیک عمومی برای خروج از این بحران را سلب کرده است. دلیل عمده‌ی بحران در کوبا فقدان انگیزه‌ی سوسیالیستی است. در نتیجه رهبری حزب کمونیست کوبا در شش دهه‌ی گذشته با ترکیب ابزار دولتی، انگیزه‌های بازار و برخورداری از یارانه از اتحاد جماهیرشوروی سابق و اخیراً برای مدتی ونزوئلا کوشیده است جلوی بحران ناشی از فقدان انگیزه‌ی سوسیالیستی کارگران را بگیرد. بعد از قطع یارانه از جانب ونزوئلا، بحران در کوبا تا حد بی‌سابقه‌ای تشدید شده است (نیری ۲۵ مهر ۱۴۰۳).»

با این همه، پرونده‌سازی برای راثول کاسترو توسط دولت ترامپ تلاش برای ایجاد فضای سیاسی به‌منظور تهاجم به این کشور است. هدف این تهاجم درهم کوبیدن تمام دستاورد های انقلاب دموکراتیک ملی ۱۹۵۹ کوبا است که به نیم‌قرن سلطه‌ی امپریالیسم آمریکا بر این کشور خاتمه داد و با اتخاذ سیاستی که خواهان عدالت اجتماعی بود راه را برای ایجاد جامعه‌ای بهتر برای همه‌ی مردم کوبا به‌ویژه کارگران و دهقانان و زنان و سیاه‌پوستان هموار کرد.

دست آمریکا از کوبا کوتاه!

منابع فارسی

نیری، کامران. "[انقلاب کوبا و سایر انقلاب‌های سوسیالیستی قرن بیستم: یک ارزیابی مجدد](#)،" نقد اقتصاد سیاسی.

منابع انگلیسی

Coto, Danicia. Associated Press. "[As US pressure grows for leadership change in Cuba, a Castro could be the next president](#)." March ۲۴, ۲۰۲۶.

Duran, Milexy, Danica Coto, Matthew Lee, and Amer Mahani. "[Cuban President Confirms US Talks as Island's Energy and Economic Crises Intensify](#)." Associated Press. March ۱۳, ۲۰۲۶

Kelley, Laura. "[Trump Floats 'Friendly Takeover' of Cuba](#)." The Hill, February ۲۷, ۲۰۲۶.

Robles, Frances. "[Trump Moves to Cut Off All Oil to Cuba as U.S. Takes Aim at Its Government](#)." The New York Times, January ۳۰, ۲۰۲۶.

^۱ Department of Justice

^۲ Hermanos Al Rescate (Brothers to Rescue)

^۳ José Basulto

^۴ Delcy Rodríguez

^۵ United Socialist Party of Venezuela (Partido Socialista Unido de Venezuela, PSUV)

^۶ Miguel Díaz-Canel

^۷ United Nation World Food Program

^۸ Mellisa hurricane

^۹ Raúl Guillermo Rodríguez Castro